

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2022 m. kovas

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [2A-510-567/2022](#), pasisakydamas dėl baudos įskaičiavimo į žalos dydį, Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – ir LAPT) nurodė, kad Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 771 straipsnio 6 dalyje reglamentuojamos taikytinos priverstinio pobūdžio priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti tinkamą teismo sprendimo vykdymą šio sprendimo vykdymo procese. Baudos kompensacinė paskirtis pasireiškia per išieškotojo tam tikrų nepatogumų, atsiradusių dėl laiku neįvykdyto procesinio teismo sprendimo, atlyginimą. Tačiau tai nereiškia, kad paskirta bauda turi būti įskaičiuota į materialųjį reikalavimą, kurio vykdymas užtikrinamas tam tikromis CPK 771 straipsnyje numatytais priemonėmis.

Civilinėje byloje Nr. [e2-251-450/2022](#), nagrinėdamas klausimą dėl restruktūrizavimo bylos nutraukimo ir bankroto bylos iškėlimo, LAPT pažymėjo, kad pagal Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 114 straipsnio 3 dalį teismas turi pareigą nutraukdamas restruktūrizavimo bylą spręsti klausimą dėl bankroto bylos iškėlimo. Tokia pareiga teismui kyla dėl to, kad nesant jokio objektyvaus pagrindo tikėtis, jog restruktūrizavimo procesu siekiami tikslai bus pasiekti ateityje, t. y. nutraukus restruktūrizavimo bylą, operatyviai turi būti pereinama prie kitos galimos priemonės – bankroto bylos iškėlimo – svarstymo, nes, laiku nepašalinus nemokaus rinkos dalyvio iš rinkos, bus daroma žala kreditoriams ir bendrovei bei didinami jos įsiskolinimai. Nutraukus restruktūrizavimo bylą ir siekiant iškelti bankroto bylą, teismas remiasi JANĮ 114 straipsnio 3 dalimi, todėl jokie ikiteisminės bankroto procedūros veiksmai neturi būti atliekami, nes šioje byloje svarstoma dėl bankroto bylos iškėlimo nutraukus restruktūrizavimo bylą. Toks reikalavimas

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

tiesiogiai įtvirtintas JANĮ 114 straipsnio 3 dalyje, todėl jis privalomas pirmosios instancijos teismui.

Civilinėje byloje Nr. [e2-209-370/2022](#), pasisakydamas dėl privalomos ikiteisminės tvarkos inicijuojant juridinio asmens veiklos tyrimą, LAPT atkreipė dėmesį, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.126 straipsnyje nustatyta privaloma išankstinio ginčo dėl juridinio asmens veiklos tyrimo sprendimo ne teisme tvarka, kurios paskirtis yra suteikti galimybę juridiniam asmeniui (juridinio asmens valdymo organui, jo nariui) savanoriškai pašalinti (ištaisyti) nurodytus veiklos trūkumus ir taip išvengti galimo bylinėjimosi teisme. Toks reglamentavimas kartu reiškia ir teisinę kliūtį – ginčą, kuriam nustatyta privaloma išankstinio nagrinėjimo ne teisme tvarka, iš karto inicijuoti teisme (CPK 137 straipsnio 2 dalies 3 punktas). Taigi, nors įstatymų leidėjas nenurodė, kaip ir kokiū būdu turi būti įvardytas kreipimasis dėl netinkamos juridinio asmens veiklos ištyrimo, apelianto teikiami duomenys (raštai ir paaiškinimai) nėra pakankami įvertinti, kad akcininkas (apeliantas) kreipėsi į bendrovės vadovą dėl bendrovės veiklos tyrimo, tačiau įmonė toliau netinkamai vykdo veiklą. Taigi, apeliantas inicijavo savarankišką ginčą teisme, nesilaikydamas privalomos ikiteisminės tvarkos.

Civilinėje byloje Nr. [e2-280-798/2022](#), nagrinėdamas klausimą dėl asmenų, turinčių teisę skųsti kreditorių susirinkimo nutarimus, LAPT pažymėjo, kad JANĮ 55 straipsnio 2 dalyje išvardytiems asmenims įstatymu suteikiama teisė ginčyti kreditorių susirinkime priimtus sprendimus be papildomo savo teisinio suinteresuotumo pagrindimo, tačiau kiti asmenys, kurių teisėms ir teisėtiems interesams gali turėti įtaką kreditorių

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

susirinkime priimti sprendimai, savo teisę į teisminę gynybą bankroto byloje turi įgyvendinti laikydamiesi teismų praktikoje šiuo klausimu išplėtotų taisyklių, t. y. įrodydami savo teisinį suinteresuotumą.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-96-1120/2022](#) aiškindamas nuostatą, pagal kurią procesinės palūkanos skaičiuojamos nuo bylos iškėlimo dienos, LAPt pasisakė, kad bylos iškėlimo diena sietina su pareiškimo dėl teismo įsakymo išdavimo priėmimo diena teisme. Taigi, panaikinus teismo įsakymą dėl to, kad po prieštaravimų dėl jo pateikimo buvo gautas ieškinys, laikytina, kad bylos nagrinėjimo procesas tęsiasi ir bylos iškėlimo diena yra ta diena, kurią teismas priima pareiškimą ir išduoda teismo įsakymą.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-131-881/2022](#), nagrinėdamas klausimą dėl antstolio pareigos informuoti ieškovę apie vykdomąją bylą, LAPt pažymėjo, kad antstolis apie vykdomojoje byloje realizuojamą turtą ir išieškojimą iš jo privalo informuoti kitus skolininko kreditorius, kurie taip pat vykdo priverstinį išieškojimą, o ne kitus potencialius skolininko kreditorius. Nei kreditoriaus, nei vykdomąją bylą vykdančio antstolio nesaisto galintys ateityje atsirasti išieškojimai iš to paties skolininko. Antstolis kaip viešosios teisės subjektas privalo veikti tik pagal jam suteiktus įgaliojimus. Antstolis, atlikdamas vykdymo veiksmus, vadovaujasi vykdomuoju dokumentu (CPK 586 straipsnis). Taigi, jis vykdo vykdomąjį dokumentą taip, kaip jį išdavė tokiais įgaliojimais turtintis subjektas. Antstolis peržengtų įgaliojimų ribas, jei į vykdomąją bylą įtrauktų potencialius kreditorius ar lauktų, kol potencialūs kreditoriai patys pradės vykdymo procesą.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-288-790/2022](#), pasisakydamas dėl CPK 10¹ straipsnio, kuriame apibrėžti komercinių paslapčių apsaugos ypatumai, LAPT atkreipė dėmesį, kad vadovaujantis naujausioje kasacinio teismo praktikoje pateiktais išaiškinimais dėl tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų (bei teismų) teisių ir pareigų pasiūlymų (ne)išviešinimo procedūroje, sprendžiant tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų ginčus dėl vieno dalyvio pasiūlymo (ne)išviešinimo kitam, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo nuostatos ir šias nuostatas įgyvendinantis nacionalinis teisinis reglamentavimas, pavyzdžiui, CPK 10¹ straipsnis, netaikytini. Todėl ieškovės atskirajame skunde nurodytos CPK 10¹ straipsnio nuostatos nesudaro teisinio pagrindo vertinti skundžiamos nutarties kaip apeliacijos objekto CPK 334 straipsnio kontekste.

Civilinėje byloje Nr. [e2-303-302/2022](#) nagrinėdamas prašymą pritaikyti laikinąsias apsaugos priemones – sustabdyti Lietuvos advokatūros advokatų tarybos sprendimo laikinai išbraukti advokatą iš Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašo vykdymą – LAPT pažymėjo, kad laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir ieškinio reikalavimų tenkinimo paskirtys ir tikslai skiriasi. Nagrinėjamu atveju, įvertinus ieškinio reikalavimą ir prašomų taikyti laikinųjų apsaugos priemonių pobūdį, yra pagrindas konstatuoti, kad prašomos laikinosios apsaugos priemonės savo turiniu iš esmės sutampa su ieškinio reikalavimu, nes tam tikro juridinio asmens organo sprendimo vykdymo sustabdymas iš esmės yra ir jo panaikinimo teisinis padarinys,

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

o tai neatitinka laikinųjų apsaugos priemonių taikymo paskirties ir tikslo. Pagal Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymą advokatas išbraukiamas iš Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašo laikinai – tol, kol išnyks šio išbraukimo pagrindą sudariusios aplinkybės, todėl pritaikius laikinąsias apsaugos priemones ir sustabdžius Advokatų tarybos sprendimo vykdymą yra paneigiamas minėtos poveikio priemonės tikslas. Be to, tokių laikinųjų apsaugos priemonių taikymas iš esmės paneigia Lietuvos advokatų tarybos sprendimo prevencinį poveikį.

Civilinėje byloje Nr. [e2-310-467/2022](#) pasisakydamas dėl šalių pareigos išvesti procesinius dokumentus, LAPt atkreipė dėmesį, kad tuo atveju, kai dalyvaujantys byloje asmenys, kuriems turi būti įteikti procesiniai dokumentai, nemoka valstybinės kalbos, teismui turi būti pateikti šių dokumentų vertimai į jiems suprantamą kalbą. Jeigu pateikiami dokumentai CPK numatytais atvejais turi būti išvesti į užsienio kalbą, dalyvaujantys byloje asmenys turi pateikti teismui įstatymuose nustatyta tvarka patvirtintus jų vertimus. Šiuo atveju į bylos nagrinėjimą trečiuoju asmeniu yra įtrauktas subjektas, nemokantis lietuvių kalbos. Teisėjų kolegija nurodė, kad ieškinio turinio elementai, skirti tinkamai bylos šalių informavimo pareigai užtikrinti, yra būtinieji, o tokie ieškinio trūkumai, kurie neleidžia teismui šios pareigos įgyvendinti, yra esminiai, kliudantys vykti bylos procesui ir priimti joje sprendimą dėl ginčo esmės. Aplinkybė, kieno iniciatyva į bylą įtrauktas trečiasis asmuo, nėra esminė ir sudaranti pagrindą nukrypti nuo CPK 113 straipsnio 3 dalyje nustatytos šalių pareigos – pateikti teismui savo procesinių dokumentų vertimus į byloje dalyvaujančiam asmeniui (naujai įtrauktam trečiajam asmeniui) suprantamą kalbą. Šiuo atveju

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

ieškovas, inicijuodamas teisminį procesą, turi žinoti savo procesines teises ir pareigas, tarp kurių – tinkamo turinio ir formos procesinio dokumento pateikimas byloje dalyvaujantiems asmenims. Tokiu atveju ieškoviui taikytinas ieškinio trūkumų šalinimo institutas, kuriam tenka pareigos, susijusios su procesinių dokumentų vertimu, t. y. ieškovas turi pateikti ieškinio bei jo priedų vertimus į trečiajam asmeniui suprantamą kalbą.

Civilinėje byloje Nr. [e2T-42-370/2022](#) LAPt akcentavo, kad Lietuvos Respublikoje civilinės būklės aktų įrašai (pavyzdžiui, ištuokos faktas) keičiami ir atnaujinami netaikant specialios užsienio teismų sprendimų pripažinimo procedūros (t. y. nereikia kreiptis dėl tokio teismo sprendimo pripažinimo). Suinteresuoti asmenys per vienus metus nuo sužinojimo apie tokį civilinės būklės aktų įrašų pakeitimą ar atnaujinimą gali kreiptis į Lietuvos apeliacinį teismą CPK 810, 811 ir 812 straipsniuose nustatyta tvarka ir pagrindais su prašymu pripažinti įrašą, padarytą remiantis užsienio teismo sprendimu, negaliojančiu.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-155-881/2022](#) nagrinėdamas klausimą dėl *force majeure* (nenugalimos jėgos) instituto taikymo nuomos sutarčiai, LAPt nurodė, kad ieškovas išnuomojo atsakovui sandėliavimo, logistikos paskirties pastatą ir yra atsakingas tik už pastato tinkamą fizinę būklę ir tinkamumą sandėliavimo ir logistikos veiklai, tačiau nuomotojas nėra ir negali būti atsakingas už tai, kiek, kokių prekių ir kada nuomininkas sandėliuos, laikys ar pakuos. Be to, nuomotojas nėra atsakingas už tai, kaip nuomininkas sugebės pasinaudoti išnuomotu pastatu savo veiklai ir interesais. Tiek sandėliavimo ir logistikos veikla išsinuomotame pastate, tiek

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

mažmeninė prekyba, nors ir susijusi su logistikos centru dėl prekių paskirstymo, yra išimtinai atsakovo, kaip nuomininko, veikimo sritis ir jo ūkinė komercinė veikla. Nuomininkas naudojo nuomojamą pastatą, jame sandėliavo prekes, prekės buvo išvežamos į kitas šalis, taip pat buvo vykdoma elektroninė prekyba ir prekių išdavimas tam skirtuose punktuose. Todėl nėra jokio pagrindo konstatuoti, kad nuomininkas karantino laikotarpiu objektyviai negalėjo naudotis nuomojamą pastatą pagal jo paskirtį. Nėra ir pagrindo teigti, kad jis negalėjo naudoti išnuomoto pastato sutartyje numatytiems tikslams pasiekti. Šalys buvo susitarusios, kad pastatas išnuomojamas sandėliavimo ir logistikos veiklai, įskaitant prekių saugojimą, sandėliavimą ir pakavimą, logistikos administravimą ir kitą susijusią veiklą, todėl neegzistuoja visos būtinosios sąlygos, dėl kurių karantiną būtų galima pripažinti *force majeure* aplinkybe, nes karantino metu abi sutarties šalys neturėjo jokių kliūčių vykdyti logistikos centro nuomos sutartį.

Civilinėje byloje Nr. [e2-316-567/2022](#) sprenddamas klausimą dėl rūšinio teisingumo, LAPt pažymėjo, kad viešas konkursas dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo turto pardavimo atitinka CK 6.947 straipsnyje įtvirtintą viešo konkurso sampratą, nes viešas konkursas dėl savivaldybės nekilnojamojo turto pardavimo yra savivaldybės viešas pažadėjimas parduoti savivaldybės turtą konkurso dalyviui, atitinkančiam konkurso sąlygas ir pasiūliusiam mokėti už turtą didžiausią kainą. Ieškovės reikalavimas yra susijęs su neįvykusio viešo aukciono padariniais, t. y. garantinio įnašo grąžinimu. Tai reiškia, kad tarp šalių kilusiam ginčui nagrinėti yra reikšmingos aplinkybės dėl atsakovės priimto sprendimo paskelbti aukcioną neįvykusiu ir atsakovės atsisakymu grąžinti aukciono dalyviui

jo sumokėtą garantinį įnašą, t. y. ginčas yra susijęs su viešo aukciono vykdymo tinkamumu. Taigi, ginčas kilo iš nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo viešo aukciono būdu teisinių santykių, todėl toks ieškiny (nepriklausomai nuo ieškinio sumos) priskirtinas prie ginčų dėl civilinių viešo konkurso teisinių santykių ir pagal CPK 27 straipsnio 3 punktą teisingas Kauno apygardos teismui.

Civilinėje byloje Nr. [e2-379-910/2022](#) pasisakydamas dėl informavimo apie pradėtą procesą, LAPT nurodė, kad pagal Lietuvos Respublikos teismų viešųjų elektroninių paslaugų teikimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 7 punkto nuostatas Elektroninių paslaugų portalo paslaugų gavėjas, aktyvavęs savo paskyrą ir autentifikavęsis šiose taisyklėse nustatyta tvarka, turi patvirtinti, kad susipažino su šiomis taisyklėmis ir sutinka laikytis jų sąlygų (šis sutikimas kartu laikomas pradiniu paslaugų gavėjo sutikimu gauti procesinius dokumentus jo paskyroje). Tuo atveju, jeigu adresatas yra pateikęs sutikimą gauti procesinius dokumentus savo paskyroje ir jo paskyra yra aktyvi, jis procesinius dokumentus gauna į savo paskyrą. Apie tai paslaugų gavėjas informuojamas elektroniniu pranešimu jo paskyroje bei nurodytu elektroniniu paštu. Teismui patvirtinus dokumentų siuntimą, Lietuvos teismų informacinėje sistemoje (LITEKO) automatiškai fiksuojamas jų išsiuntimo momentas (Taisyklių 32 punktas). Byloje nėra duomenų, kad apeliantas būtų deaktyvavęs savo EPP paskyrą. Tokiu atveju teisėjų kolegija nurodė, kad procesiniai dokumentai apeliantui buvo įteikti tinkamai (per EPP), įstatyme nustatyta tvarka (CPK 175¹ straipsnio 10 dalis).

Civilinėje byloje Nr. [e2-337-516/2022](#) nagrinėdamas klausimą dėl bankrutuojančios individualiosios

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Įmonės savininko teisių apimtį, LAPT akcentavo, jog įmonės savininkas yra suinteresuotas, kad bankroto procese finansiniai reikalavimai būtų patenkinti kuo didesne apimtimi, nes jis savo turtu yra užtikrinęs bankrutuojančios įmonės prievolių įvykdymą ir nuo to priklauso jo turtinių pareigų apimtį, todėl būtina sudaryti objektyvias sąlygas savininkui pačiam dalyvauti būtent bankroto procese. Kita vertus, tai nereiškia, kad individualiosios įmonės savininkas turi dalyvauti bylose pagal nemokumo administratoriaus pareikštus ieškinius. Nei individualiosios įmonės savininkas, nei jos kreditoriai neturėtų būti įtraukiami į civilines bylas, iškeltas bankrutuojančios įmonės nemokumo administratoriaus iniciatyva įmonės skolininkams.

Civilinėje byloje Nr. [e2-340-467/2022](#) sprenddamas klausimą dėl ieškinio preliminarus pagrįstumo siekiant laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, LAPT pažymėjo, kad ieškinys nėra *prima facie* (preliminariai) pagrįstas, kadangi ieškovas pareikštu ieškiniu siekia nugincyti taikos sutartį, patvirtintą įsiteisėjusia teismo nutartimi kitoje byloje. Teismui išnagrinėjus ginčą dėl taikos sutarties (ar jos dalies) pripažinimo negaliojančia atskiroje savarankiškoje, o ne atnaujintoje byloje, kurioje tokia taikos sutartis buvo patvirtinta, gali susiklostyti CPK 18 straipsniui prieštaraujanti ir akivaizdžiai ydinga, pamatinius teisės principus pažeidžianti situacija – tuo pačiu metu liktų galioti atskiri, tačiau vienas kitam priešingi teismo procesiniai sprendimai, turintys vienodą *res judicata* (galutinio teismo sprendimo) galią. Taigi, ieškovo pasirinktas neleistinas ir įstatymuose nenustatytas civilinių teisių gynimo būdas, sudarantis pagrįstą prielaidą, jog ieškovo pareikštas reikalavimas taip, kaip jis suformuluotas šiuo metu, negalės būti tenkinamas dėl akivaizdaus būtent

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

tokio reikalavimo nepagrįstumo, o tai reiškia, kad ieškinys negali būti laikomas *prima facie* pagrįstu.

Civilinėje byloje Nr. [e2-369-1120/2022](#) pasisakydamas dėl teismo aktyvumo bylose dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių teisinių padarinių, LApT akcentavo, kad teismo aktyvumas nepaneigia CPK 178 straipsnyje įtvirtintos šalių įrodinėjimo pareigos. Tokia šalių pareiga neišnyksta ir bylose dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių teisinių padarinių. Net jei teismas *ex officio* renka informaciją arba įrodymus arba jei asmuo ar įstaiga, pateikę prašymą grąžinti vaiką, aktyviai nedalyvauja procedūrose, teismas turi būti įsitikinęs, kad prievolę įrodyti, pagal kurią nustatoma išimtis leidžianti negrąžinti nepilnamečius vaikus į kilmės valstybę, įvykdė šalis, prieštaraujanti grąžinimui.

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojamos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2022 m.